УДК 537.311.322

ISSN 1729-4428

В.В. Ромака¹, П. Рогль², Л.П. Ромака³, Ю.В. Стадник³, Р.О. Корж¹, В.Я. Крайовський¹, Т.М. Ковбасюк¹, Н.В. Цигилик¹

Дослідження напівпровідникового твердого розчину V_{1-x}Ti_xFeSb.II. Особливості кристалічної та електронної структур

¹Національний університет "Львівська політехніка", вул. С. Бандери, 12, Львів, 79013, Україна, <u>e-mail:romakav@lp.edu.ua;</u>

²Інститут фізичної хімії Віденського університету, вул. Верінгерштрасе, 42, Відень, А-1090, Австрія, e-mail: <u>peter.franz.rogl@univie.ac.at;</u>

³Львівський національний університет ім. І.Франка, вул. Кирила і Мефодія, 6, Львів, 79005, Україна, e-mail: <u>romakal@franko.lviv.ua;</u>

Досліджено особливості кристалічної та електронної структур напівпровідникового твердого розчину $V_{1,x}$ Ti_xFeSb, x = 0 - 0,20. Описано механізм генерування у кристалі структурних дефектів акцепторної та донорної природи. Зокрема, встановлена природа донорів у *n*-VFeSb («апріорне легування») як результат наявності вакансій у позиції атомів Sb (4b). Отриманий результат лежить в основі технології отримання нових термоелектричних матеріалів на основі *n*-VFeSb3 максимальною ефективністю перетворення теплової енергії в електричну.

Ключові слова: напівпровідник, електропровідність, електронна структура.

Стаття поступила до редакції 25.10.2014; прийнята до друку 15.03.2015.

Вступ

Запропонована робота продовжує дослідження напівпровідникового твердого розчину $V_{1-x}Ti_x$ FeSb, започатковані в [1], де вивчено особливості електрокінетичних та енергетичних характеристик *n*-VFeSb, легованого Ti, і зроблено висновок про наявність у напівпровіднику структурних дефектів різної природи, які визначають його провідність. Саме не передбачуваність параметрів *n*-VFeSb є стримуючим фактором прогнозування та отримання нових термоелектричних матеріалів з високими значеннями термоелектричної добротності.

Зазначимо. шо в інтерметалічних напівпровідниках, зокрема, n-TiNiSn, n-ZrNiSn та n-HfNiSn, які також кристалізуються у структурному типі MgAgAs (пр. гр. $F\overline{4}3m$), було виявлено механізм «апріорного легування донорами», суть якого у генеруванні структурних дефектів донорної природи у результаті часткового зайняття атомами Ni (до 1 %) позиції 4a (позиція атомів Ті, Zr, Hf) При цьому мікрозондовий аналіз поверхні зразків, наприклад, у n-HfNiSn, виявив дефіцит атомів Hf на ~1% [2, 3]. Як наслідок, кристалічна структура таких напівпровідників є неупорядкованою, а рівень Фермі є розташовується поблизу зони провідності.

Легування цих напівпровідників акцепторними і/або донорними домішками зазвичай упорядковує структуру: Ni витісняється з позиції 4а і «заліковуються» структурні дефекти донорної природи (зменшення числа донорів). Витіснення невеликих атомів Ni (r_{Ni} = 0,124 нм) з позиції 4a, наприклад, Hf ($r_{\rm Hf} = 0,158$ нм), супроводжувалося стрімким збільшенням значень періоду кристалічної гратки *a*(*x*), а мікрозондовий аналіз фіксував наближення концентрації Hf на поверхні до еквіатомного складу.

У даній роботі на основі результатів [1], а також структурних досліджень та результатів розрахунку електронної структури *n*-VFeSb, легованого Ті, показано механізми о*дночасного* генерування у кристалі структурних дефектів акцепторної та донорної природи, концентрація та співвідношення між якими визначають провідність напівпровідника [4].

I. Методики дослідження

Досліджувалася кристалічна структура та розподіл густини електронних станів (DOS) твердого розчину $V_{1-x}Ti_xFeSb$, x = 0 - 0,20. Зразки синтезовано у лабораторії Інституту фізичної хімії Віденського

університету. Гомогенізуючий відпал зразків проводився в евакуйованих кварцових ампулах при температурі 870 К на протязі 720 год. Методом рентгеноструктурного аналізу з використанням програми Fullprof [5] отримані значення періодів кристалічної гратки. Для розрахунків структурних характеристик використано масиви даних, отримані методом порошку (дифрактометр Guinier-Huberimageplatesystem, СиКа₁-випромінювання). Хімічний та фазовий склади зразків контролювалися за допомогою скануючого електронного мікроскопа ZeissSupra 55VP) та мікрозондового (SEM, аналізатора (EPMA, energy-dispersiveX-rayanalyzer). електронної структури поводились Розрахунки методом ККR у наближенні когерентного потенціалу (CPA) і локальної густини (LDA) [6] з використанням значення постійної гратки на k-сітці розміром 10×10×10 та тип параметризації обміннокореляційного потенціалу Moruzzi-Janak-Williams [7]. Ширина енергетичного вікна, що охоплюється контуром, становить 16 eB. Число значень енергії для розрахунку DOS становило 1000. Точність розрахунку положення рівня Фермі ± 8 меВ.

II. Дослідження кристалічної структури V_{1-x}Ti_xFeSb

На першому етапі досліджувалася серія з п'яти зразків сполуки VFeSb. Рентгенівські фазовий та структурний аналізи не виявили слідів інших фаз. окрім основної. У той же час мікрозондовий аналіз поверхні зразків виявив дефіцит атомів Sb на ~1 %. Подібний результат отримано у [8]. Дефіцит Sb можна пояснити наявністю структурних дефектів у вигляді вакансій у позиції 4b атомів Sb, а формула сполуки трансформується у VFeSb_{1-z}, де zконцентрація вакансій у позиції 4b. Уточнення кристалічної структури VFeSb методом порошку з одночасним уточненням ізотропних параметрів атомного заміщення та зайнятості кристалографічних позицій у силу малості концентрації структурних дефектів не дозволило ідентифікувати вакансії. Так, значення коефіцієнта невідповідності моделі структури та масиву брегівських відбить знаходилися у межах похибки як для варіанту моделі з 100 % зайняття атомами своїх позицій, так і для варіанту існування ~ 1 % вакансій атомів Sb.

Враховуючи, що усі досліджені раніше інтерметалічні напівпровідники містили структурні дефекти донорної і/або акцепторної природи [3], то припущення про наявність у VFeSb дефектів донорної природи у вигляді вакансій у позиції $4b \in$ доволі природним. Оскільки атоми Sb формують валентну зону напівпровідника, то зменшення їх числа та поява вакансій у позиції 4b еквівалентне генеруванню донорів («апріорне легування»).

Виходячи з упорядкованої моделі структури VFeSb, в якій атоми займають позиції у відповідності до структурного типу MgAgAs і ступінь зайнятості становить 100 %, було розраховано значення періоду

Рис. 1. Зміна значень періоду кристалічної гратки V_{1-x}Ti_xFeSb: 1 – розраховані значення; 2 – експериментальні результати; 3 – гіпотетичні.

кристалічної гратки (рис. 1). Виявилося, що значення періоду, отримані з експерименту, є меншими від прогнозованих розрахунками: $a_{e\kappac.} = 0,5818$ нм і $a_{po3.} = 0,5827$ нм. Виникає запитання, що є причина такої різниці? Якщо пригадати, що мікрозондовий аналіз виявив дефіцит Sb на ~1% [8], а також припущення, що це може бути проявом вакансій у кристалографічній позиції 4b атомів Sb, то різниця у значеннях періоду гратки VFeSb може слугувати вагомим аргументом у підтвердження такого припущення.

З іншого боку, припущення щодо наявності у структурі VFeSb вакансій у позиції 4b, що еквівалентне генеруванню донорів виглядає логічним, оскільки узгоджується з результатами кінетичних досліджень VFeSb [1], які вказували на існування у напівпровіднику донорів невідомого походження. Так, від'ємні значення коефіцієнта термо-ерс VFeSb та наявність стрибкового механізму переносу заряду по утвореній дефектами домішковій донорній зоні є вагомим аргументом щодо припущення про наявності вакансій у позиції атомів Sb (4b).

На наступному етапі структурних досліджень вивчалися зразки твердого розчину V_{1-r}Ti_rFeSb, $x \le 0,20$, які за результатами рентгеноструктурного аналізу також не містили слілів інших фаз. а уточнення ïΧ кристалічної структури методом порошку також дозволило однозначно не ідентифікувати особливості просторового розташування атомів (вакансій).

Враховуючи, що атомний радіус Ті $(r_{\text{Ti}} = 0,146 \text{ нм}) \epsilon$ більшим від такого для V $(r_{\text{V}} = 0,135 \text{ нм})$, то логічним є збільшення значень періоду кристалічної гратки a(x) V_{1-x}Ti_xFeSb при збільшенні вмісту Ті (рис. 1, крива 2). Привертаємо увагу до характеру зміни значень a(x), зокрема, на ділянці $0 \le x \le 0,03$. Якщо у VFeSbicнують вакансії у позиції 4b атомів Sbi їх число при легуванні залишалося би незмінним, то зміну значень a(x), описала би гіпотетична залежність (рис. 1, кривая 3),

яка проходить через точку *a_{exper}*. параллельно, але

нижче розрахованої. Однак на ділянці концентрацій 0 $\leq x \leq 0,03$ амплітуда зміни значень періоду кристалічної гратки є значно більшою, ніж дають розрахунки (більшим є кут нахилу залежності a(x)). Така «прискорена» зміна значень періоду a(x)V_{1-x}Ti_xFeSb на ділянці вказує на наявність у кристалі не ідентифікованих досі структурних дефектів.

Оскільки атомний радіус Ті переважає такі у V та Fe ($r_{\rm Fe} = 0,127$ нм) і є меншим від атомного радіусу Sb ($r_{\rm Sb} = 0,159$ нм), то стрімке збільшення значень a(x) V_{1-x}Ti_xFeSb логічно пов'язати саме зі змінами у підгратці найбільшого атому Sb. Враховуючи, що залежність a(x) при $x \ge 0.03$ практично виходить на розраховану траєкторію a(x) у випадку заміщення лише атомів V на Ті, логічно припустити, що на ділянці $0 \le x \le 0.03$ одночасно відбувається щонайменше два процеси: заміщення V на Ті, що генерує у кристалі V_{1-х}Ti_xFeSb структурні дефекти акцепторної природи та поступове зайняття атомами Sb вакансій у власній позиції (4b), що зменшує число структурних дефектів донорної природи («заліковування дефектів»). У такому разі формула сполуки набуває вигляду V_{1-x} Ti_xFeSb_{1-z}, де z – концентрація вакансій у позиції 4b. Тобто, за такого механізму у кристалі відбувалося би прискорене збільшення ступеню компенсації з подальшою перекомпенсацією при $x \approx 0.01 - 0.02$, оскільки у напівпровіднику електронного типу провідності п-VFeSb прискорено зменшувалася би концентрація донорів як за рахунок генерування акцепторів при уведенні домішки Ті, так і за рахунок зменшення числа донорів при зайнятті атомами Sb вакансій у позиції 4b.

Олнак результати кінетичних досліджень V_{1-х}Ti_xFeSb [1] засвідчили, що зміна типу провідності напівпровідника (перекомпенсація) має місце при більших концентраціях акцепторів, що відповідає складу $x \approx 0.03$. Іншими словами, у кристалі V_{1-x}Ti_xFeSb поряд з механізмом генерування акцепторів та зменшення числа донорів через «заліковування» структурних дефектів донорної природи існує ще один невідомий механізм генерування донорів, «тормозить» який перекомпенсацію напівпровідника.

Зазначимо, що мікрозондовий аналіз зразків V_{1-x} Ti_xFeSb, $x \ge 0,03$, не виявив дефіциту Sb, що підтверджує припущення стосовно «заліковування» с дефектів донорної природи. Натомість дослідження виявили дефіцит Fe, концентрація якого наростала. Міркуючи за схемою, описаною вище, можна припустити, що у кристалі V_{1-x}Ti_xFeSb також діє механізм генерування структурних дефектів донорної природи у вигляді вакансій у позиції 4c атомів Fe, однак швидкість генерування донорів значно поступається швидкості генерування акцепторів при зайнятті атомами Ті позиції 4a атомів V. Така умова грунтується на тому, що при концентрації $x \ge 0.03$ основними носіями струму напівпровідника є дірки, а утворені донори лише зменшують швидкість зміни ступеню компенсації. Дане твердження повністю узгоджується з результатами [1]. У такому разі формула сполуки набуває вигляду V_{1-x}Ti_xFe_{1-y}Sb_{1-z}, де

у – концентрація вакансій у позиції 4*с*.

Таким чином, структурні дослідження сполуки VFeSb та твердого розчину V_{1-x} Ti_xFeSb не дозволили однозначно ідентифікувати особливості просторового розташування атомів у реальних кристалах, оскільки точність методу рентгеноструктурного аналізу лежить за межами концентрацій дефектів, генерованих у кристалі. Однак їх результати дали підстави для висунення обґрунтованих припущень щодо моделей формування структурних дефектів як у сполуці, так і твердому розчині. Зокрема, з досліджень випливає, що у структурі VFeSb мають місце вакансії у позиції 4b атомів Sb, що еквівалентно генеруванню дефектів донорної природи. Окрім того, уведення у VFeSb Ті шляхом заміщення V супроводжується:

- генеруванням структурних дефектів акцепторної природи при зайнятті атомами Ті позиції 4*a* атомів V;

- зменшенням та зникнення на ділянці концентрацій V_{1-x} Ti_xFeSb, $0 \le x \le 0.03$, дефектів донорної природи при зайнятті Sb вакансій у позиції 4b («заліковування» дефектів);

- генерування у кристалі структурних дефектів донорної природи як результат появи та наростанні числа вакансій у позиції 4*c* атомів Fe.

Ш. Дослідження електронної структури V_{1-х}Ti_xFeSb

Оскільки дослідження структури V_{1-r}Ti_rFeSb не дозволили ідентифікувати наявність структурних дефектів, які визначають розподіл густини електронних станів DOS та механізми провідності, застосуємо для вирішення проблеми методику, запропоновану у [3]. Її суть полягає у пошуку такого просторового розташування атомів у вузлах елементарної комірки (або вакансій), при якому результати розрахунку DOS узгоджуються 3 результатами експериментальних досліджень кристалічної структури та електрофізичних властивостей. Іншими словами, результати розрахунку DOS у співставленні з фізичними властивостями дають можливість отримати інформацію про структуру кристалу, яка недоступна рентгенівських при використанні методів дослідження.

Спочатку проаналізуємо результати розрахунку DOS для моделі кристалічної структури V_{1-x} Ti_xFeSb, в якій усі атоми займають позиції у відповідності до структурного типу MgAgAs і ступінь зайнятості позицій становить 100 % (рис. 2). Зосередимо увагу на положенні рівня Фермі є_F. Для VFeSb рівень Фермі є_F розташовується поблизу зони провідності, що вказує на електронний тип провідності напівпровідника. Подібний висновок було отримано в [1] з результатів кінетичних досліджень, де знак коефіцієнта термо-ерс α залишався від'ємним у діапазоні температур 4,2 - 380 K $(\alpha_{T=300K} =$ -207,25 мкВ/К).

Рис. 2. Розрахунок густини електронних станів DOS для варіанту упорядкованої структури V_{1-x}Ti_xFeSb та 100 % зайняття атомами належних їм кристалографічних позицій.

Розрахунки показують, що легування n-VFeSb акцепторною домішкою Ті вже при концентрації x =0,03 змінює тип провідності і дірки стають основними носіями струму, на що вказує розташування рівня Фермі є_F біля валентної зони. Цей результат узгоджується з експериментальними даними щодо зміни типу провідності, які вказали на розташування рівня Фермі на відстані ~ 33,1 меВ від краю валентної зони. Однак, при концентрації акцепторів, що відповідає складу $V_{1-x}Ti_xFeSb$, x =0,08, розрахунки розташовують рівень Фермі $\varepsilon_{\rm F}$ глибоко у валентній зоні – відбувся перехід провідності діелектрик-метал, однак експериментальні результати показують, що рівень Фермі лише наблизився до валентної зони на відстань ~ 16,7 меВ. Таким чином, результати розрахунку електронної структури для випадку моделі упорядкованої кристалічної структури V_{1-x}Ti_xFeSb зі 100 % зайняттям атомами належних їм позицій не узгоджуються з даними експерименту. Даний висновок перекликається з таким, зробленим із структурних досліджень напівпровідника.

Перейдемо до викладу результатів розрахунку DOS для моделі кристалічної структури $V_{1-x}Ti_x$ FeSb, яка максимально наближена до реального стану. Розрахунки DOS проведені для різних варіантів як розташування атомів у вузлах елементарної комірки, так і ступеню зайнятості кристалографічних позицій власними або чужими атомами, а також за умови існування вакансій. Реперними точками були результати кінетичних досліджень [1], зокрема, динаміка зміни ступеню компенсації напівпровідника (амплітуди великомасштабної флуктуації $e_1^a(x)$), енергії активації $e_1^r(x)$ з рівня Фермі на рівень протікання валентної зони, а також обмеження та припущення, які випливають зі структурних досліджень V_{1-x}Ti_xFeSb. На рис. З представлені результати таких розрахунків.

Можемо бачити, що для випадку VFeSb рівень Фермі розташовується у «хвості» зони провідності, породженим структурними дефектами донорної природи як результат вакансій у позиції 4b атомів Sb. Таке розташування ε_F забезпечує, з одного боку, стрибковий механізм переносу заряду e_3^r по станах з енергіями, близькими до рівня Фермі ε_F , а з іншого – забезпечує при $T \ge 80$ К перехід електронів у зону неперервних енергій практично без енергетичного стрибка, що ми спостерігали в експерименті [1].

При концентрації акцепторів, що відповідає складу V_{1-x} Ti_xFeSb, x = 0,02, рівень Фермі все ще знаходиться у домішковій донорній зоні, тоді як випадку упорядкованої розрахунок DOS для структури напівпровідника та 100 % зайняття атомами належних їм позицій розташовував рівень Фермі по середині забороненої зони. Саме завдяки показаному на рисунку співвідношенню концентрацій вакансій у позиціях 4bта 4c атомів Sb та Fe, відповідно, отримано результат, який також співпадає з результатами експерименту [1].

Результати розрахунку DOS для випадку

Рис. 3. Розрахунок густини електронних станів DOS напівпровідника *n*-VFeSb, легованого Ti, з урахуванням структурних дефектів, де x – концентрація домішки Ti у позиції 4*a* атомів V; y – концентрація вакансій у позиції 4*b* атомів Fe;z – концентрація вакансій у позиції 4*b* атомів Sb.

Рис. 4. Зміна значень концентрації структурних дефектів (*a*) та густини станів на рівні Фермі $g(\varepsilon_F)$ з урахуванням структурних дефектів (*б*)*n*-VFeSb, легованого Ті.

 $V_{1-x}Ti_xFeSb$, x = 0,03, та концентрації вакансій у позиції 4c атомів Fe (y = 0,005) та їх відсутності у позиції 4b (z = 0) розташовують рівень Фермі у забороненій зоні поблизу валентної зони. Таке розташування рівня Фермі повністю узгоджується з експериментальними дослідженнями, оскільки тепер основними носіями струму є дірки і має місце

активація дірок з рівня Фермі на рівень протікання валентної зони. І на завершення, для випадку $V_{1-x}Ti_x$ FeSb, x = 0,10, та концентрації вакансій у позиції 4*c* атомів Fe, y = 0,036 та їх відсутності у позиції 4*b* рівень Фермі все ще знаходиться у забороненій зоні поблизу валентної зони, що узгоджується з результатам [1]. На рис. 4,*а* узагальнено результати зміни значень концентрації структурних дефектів у напівпровіднику *n*-VFeSb, легованого Ті, на основі яких здійснено розрахунок густини електронних станів DOS (рис. 3), що узгоджуються з результатами експериментальних досліджень структури та кінетичних властивостей напівпровідника.

Висновки

Таким чином, комплексне дослідження *n*-VFeSb, легованого Τi, дозволило встановити взаємопов'язаний механізм генерування у кристалі структурних дефектів акцепторної та донорної природи, відношення яких визначає провідність напівпровідника. Встановлена природа донорів у п-VFeSb («апріорне легування») як результат наявності вакансій у позиції атомів Sb (4b). Уведення у VFeSbдомішки Тішляхом заміщення V одночасно приводить до: а) генерування дефектів акцепторної природи у позиції 4, а; б) зменшення та ліквідації дефектів донорної природи на ділянці концентрацій $0 \le x \le 0.03$ при зайнятті Sb вакансій у позиції4b; в) генерування дефектів донорної природи при появі та збільшенні числа вакансій у позиції 4с. Отриманий дозволяє прогнозувати результат поведінку кінетичних параметрів V_{1-х}Ti_xFeSb, які забезпечать максимальну ефективність перетворення теплової енергії в електричну, а також отримати термоелектричний матеріал на основі *n*-VFeSb шляхом оптимального його легування, що однак буде результатом окремого дослідження.

Робота виконана у рамках гранту МОН України, № 0112U001279.

Ромака *B*.*B*. к.х.н., докторант кафедри прикладного матеріалознавства обробки та матеріалів; Рогль Петер (RoglPeter) - доктор фізики, професор, директор Інституту фізичної хімії Віденського університету (Відень, Австрія); Стадник Ю.В. - к.х.н., провідний науковий співробітник кафедри неорганічної хімії; Ромака Л.П. - к.х.н., провідний науковий співробітник кафедри неорганічної хімії; Корж Р.О. - к.т.н., доцент, керуючий справами Національного університету "Львівська політехніка"; Крайовський В.Я. - к.т.н., проректор; Цигилик Н.В. - к.х.н., асистент кафедри прикладного матеріалознавства обробки та матеріалів; Ковбасюк Т.М. – аспірант.

- [1] В.А. Ромака, П. Рогль, Ю.В. Стадник, Д. Качаровський, Л.П. Ромака, Р.О. Корж, В.Я. Крайовський, А.М. Горинь, Фіз. хім. тв. тіла, (направлена до друку 04.2014 р.).
- [2] V.V. Romaka, P. Rogl, L. Romaka, Yu. Stadnyk, A. Grytsiv, O. Lakh, V. Krayovsky, Intermetallics 35, 45 (2013).
- [3] В.А. Ромака, В.В. Ромака, Ю.В. Стадник, Інтерметалічні напівпровідники; властивості та застосування (Львівська політехніка, Львів, 2011).
- [4] Б.И. Шкловский, А.Л. Эфрос, Электронные свойства легированных полупроводников (Наука, Москва, 1979).
- [5] T. Roisnel, J. Rodriguez-Carvajal, Mater. Sci. Forum, Proc. EPDIC7 378-381, 118 (2001).
- [6] M. Schroter, H. Ebert, H. Akai, P. Entel, E. Hoffmann, G.G. Reddy, Phys. Rev. B 52, 188 (1995).
- [7] V.L. Moruzzi, J.F. Janak, A.R. Williams, Calculated electronic properties of metals (Pergamon Press, NY, 1978).
- [8] Chenguang Fu, Hanhui Xie, Yintu Liu, T.J. Zhu, Jian Xie, X.B. Zhao, Intermetallics 32, 39 (2013).

V.V. Romaka¹, P. Rogl², L.P. Romaka³, Yu.V. Stadnyk³, R.O. Korzh¹, V.Ya. Krayovskyy¹, T.M. Kovbasuk¹, H.V. Tsygylyk¹

Investigation of V_{1-x}Ti_xFeSb Semiconductor Solid Solution. II. Peculiarities of Crystal and Electronic Structure

¹NationalUniversity "LvivskaPolitechnika", Bandera str., 12, Lviv, 79013, Ukraine; ²Institut fur Physikalische Chemie, Universitet Wien, Wahringerstrasse, 42, Wien, A-1090, Austria; ³Ivan Franko National University of Lviv, Kyryla and Mefodiya Str., 6, Lviv, 79005, Ukraine;

The peculiarities of the crystalandelectronicstructure $V_{1,x}$ FeSb, x = 0 - 0,20, semiconductor solid solution wereinvestigated. Themechanismofgeneration of structural defects of acceptor and donornature is described. In particular the nature of donors in *n*-VFeSb was established ("a priori doping") as a result of presence of vacancies in Sb atomic site (4*b*). The obtained result lays in the basis of the technology for obtaining thermoelectric materials based on *n*-VFeSb with maximal efficiency of thermal to electrical energy conversion.

Keywords: semiconductor, electrical conduction, electronic structure.